

OPIEKUN KATOLICKI

Rocznik XIX.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Nr. 49.

Gliwice, (Gleiwitz), dnia 3-go Grudnia 1892.

„Opiekun Katolicki“ (dawniej „Gazeta Górnoszląska“) wychodzi raz na tydzień co sobotę. Przedpłata kwartalna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 60 fenygów, w Austrii z przesyłką 50 centów; w Ameryce pół dolara. Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „OPIEKUNA KATOLICKIEGO“ w GLIWICACH (Gleiwitz Pfarrstrasse 20). Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętego miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja i Administracyja „Opiekuna“ w Gliwicach jako też i we Wrocławiu Rudolf Mosse, oraz Haasenstein i Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Fremdler, ulica Senatorska Nr. 22. — W Frankfurcie n. M. Daube i Comp. — W Paryżu i na całą Francyą A. Sławiński, Paris, Rue Véselèy Nr. 3. — Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone. — Tłumaczenia skutecznijają się bezpłatnie.

Gliwice, 2-go Grudnia 50 letni jubileusz biskupi Ojca św. Leona XIII.

Katolicy niemieccy ogłaszają odezwę, podpisaną znanymi w katolickich Niemczech nazwiskami, wzywając do uroczystego obchodzenia biskupiego jubileuszu Ojca św. w myśl uchwał 39 wieca katolików niemieckich. Główne propozycje wzmiankowanej odezwy mieszczą następujące punkta: 1. Zebranie nadzwyczajnego świętopietrza jako stypendyum na mszę św. jubileuszową, którą ma odprawić najdosłojniejszy jubilat. 2. Urządzanie pielgrzymek do Rzymu 3. Urządzanie pielgrzymek do miejsc słynących łaskami w własnym kraju w celu uproszenia wolności dla Stolicy św. 4. Ustanawianie osobnych stypendyi w dyecezyach, w celu uwiecznienia pamięci Leona XIII. 5. Odbywanie uroczystych zebrań na cześć najczcigodniejszego jubilata.

Z różnych stron pod tą odezwą podpisani są: nie tylko sami na czele stojący Niemcy, lecz także i nasi Polacy, tak z duchowieństwa jak i świeckich.

Towarzystwa z ograniczoną odpowiedzialnością.

A jednak ta ustawa o Towarzystwach z ograniczoną odpowiedzialnością bardzo się różni od tych co dopiero wymienionych ustaw. Wielką zaletą tej nowej ustawy jest ta okoliczność, że pozwala ona na zakładanie wszelkiego rodzaju

przedsiębiorstw, byle prawnie dozwolonych tj. nie sprzeciwiających się ogólnemu prawu i porządkowi społecznemu. Ponieważ ustawa nie przepisuje liczby członków takiego Towarzystwa, przeto już dwie osoby mogą takie Towarzystwo założyć, co zwłaszcza przy działach familijnych jest wielkiej doniosłości.

Ugodę i statut trzeba spisać przed sądem lub notaryuszem, a podpisać ją winni wszyscy spółnicy. Kontraktujący z sobą przy tym akcie spółnicy mogą się kazać zastąpić, ale taki zastępca musi mieć plenipotencyą notaryalnie albo sądownie wystawioną. Spisane w ten sposób ustawy trzeba przesłać sądowi handlowemu, który je wpisuje do rejestru handlowego i ogłasza z nich niektóre przepisy.

Towarzystwo musi mieć jednego lub więcej kierowników, którzy nie potrzebują być spółnikami. Mogą także wszyscy spółnicy zastrzedz sobie prawo kierowania interesem.

Można też temu Towarzystwu przydać radę nadzorczą, ale nie konieczną ona potrzebną, kiedy w spółkach pożyczkowych i innych, opartych na ustawie o tych spółkach, z dnia 1 maja 1889 r. i w Towarzystwach akcyjnych rady nadzorcze być muszą.

Kierownicy Towarzystwa nie są jako tacy osobiście odpowiedzialni wobec wierzycieli Towarzystwa, bo za długi jego odpowiada tylko majątek Towarzystwa.

Kapitał zakładowy Towarzystwa musi przynajmniej 20 tysięcy marek wynosić, a wkładka

każdego z współników musi przynajmniej 500 marek reprezentować. Te wkładki mogą być różnej wysokości dla każdego z spółników, ale podzielne przez 100. Do rejestru handlowego nie może być takie Towarzystwo wciągniętem, dopóki na każdą wkładkę nie złożono przynajmniej jedne czwartą a co najmniej po 250 mrk., te wkładki nie potrzebują być w gotówce złożone, bo mogą one obliczone być w towarze, w maszynach, w gruntach itp. Statut Towarzystwa może wymagać późniejszych dopłat na wkładki. Gdyby atoli Towarzystwo zażądało takich dopłat defakto, to musi w pierw je uchwalić. Każdy z spółników może się uchylić od takiej dopłaty, jeżeli swój udział odda Towarzystwu do dyspozycyi. Towarzystwo może zwrócić te dopłaty, byle nie zmniejszył się przez to pierwotny kapitał zakładowy. Każdy z spółników może sprzedać całą swoją wkładkę notaryalnie lub sądownie, a do takiej sprzedaży potrzebuje tylko w takim razie przyzwolenia Towarzystwa, jeżeli to zastrzeżono w statucie. Część wkładki może spółnik sprzedać jedynie także za przyzwoleniem Towarzystwa, bo tak przepisuje prawo. Dla pewności wierzycieli ręczą im wszyscy spółnicy solidarnie za to, że kapitał zakładowy rzeczywiście do interesu włożonym został i że następie nie został uszczuplonym przez wypłacanie wkładek. Zmniejszenie kapitału zakładowego napotyka zresztą na prawne trudności. Towarzystwo może nabywać wkładki od współników pod pewnymi warunkami, ale jedynie pieniędzmi, nie

Taniec nad wszystko.

Komedya w trzech aktach

ze śpiewami

napisał

Maciej Simon.

11

Scena VII.

(Marysia, Kazimierz i Agata wchodzi.)

Kazimierz.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Marysia.

Na wieki wieków Amen, (biegnie ku ojcu, całuje rękę.) Witam was kochany tatusiu, nie gniewajcie się już na mnie!

Kazimierz.

Byłem bardzo na ciebie zagniewany; ale jak mi matka powiedziała, że sobie żyjecie jak Bóg przykazał, więc przyszedłem was nawiedzić. Nie gniewam się na ciebie jedyne dziecko, pomimo — owszem niech wam Pan Bóg błogosławi. W każdym stanie można być szczęśliwym, jeżeli człowiek żyje podług Boga. A gdzież Franc?

Marysia.

Wyszedł bardzo rozgniewany, jak mu matuś powiedzieli, żeście Antkowi dali zapisać całe gospodarstwo.

Kazimierz.

Nie nie, moja córko; właśnie tu przyszedłem rozmówić się z nim. A jakże mu idzie rzemiosło?

Marysia.

On nic nie pracuje! mówił, że on nie jest do pracy stworzony.

Kazimierz.

Dla Boga, jeszcze nic nie pracował przez ten czas?

Marysia.

Nie tatusiu!

Kazimierz.

Oj, to źle!

(Słychać za sceną przeraźliwy głos, stupanie nogami i śpiew: ich bin ein Herr, he! he! he!)

Marysia (wyjrzawszy mówi:)

Idzie już Franc, znów upity.

Kazimierz (do Marysi)

Nie mów mu nic że tu jestem, (chowają się na bok.)

Scena VIII.

Marysia, Franc, (Agata, i Kazimierz w ukryciu.)

Franc.

(Wchodzi taczając się, zrzuca z głowy cylinder, zciąga z siebie frak, ciska na stół, uśiada ku stołu i mówi:)

Marysia! Dawaj jeść!

Marysia (bojaźliwie.)

Cóż to miałam ugotować, gdy zabrałeś wszystkie pieniądze!

Franc.

Ty przeklęty żebraku, to ty niewiesz gdzie są pieniądze? (wstawa, bierze kij a uchwyciwszy ją za rękę bije niemilosiernie po grzbiecie; tańcza.) Tam! tam! u starego.

Marysia.

Drogi tatusiu! matusia! ratujcie bo mnie zabije.

Agata.

(Wychodzi z ukrycia, chcąc ją bronić macha obiema rękami.)

Ty nieszczęsny ciarachul! za nasze dobro tak się z nią obchodzisz?

Franc.

(Puściwszy Marysię, uchwycił Agatę, obkłada ją; znowu tańcza.) Ty stara babo, co mi ty tu masz do rozkazywania!

Marysia.

Tatusiu! drogi tatusiu!

Agata.

(Wyszarpnęła rękę, a uchwyciwszy Franca za włosy obiema rękami, ciągnie ku dołu i młynkuje z nim.)

To masz, to masz, widzisz!

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

należącymi do kapitału zakładowego. Towarzystwo nie potrzebuje ogłaszać bilansu, chyba, że prowadzi interesa bankowe. Każde sto marek wkładki nadają spółnikowi jeden głos na walnem zebraniu. Rozwiązanie Towarzystwa następuje, po upływie czasu, na który mocą statutu rozwiązaniem zostało, dalej na mocy uchwały spółników, nadto przez ogłoszenie konkursu i mocą uchwały sądowej, odnośnie mocą wyroku sądu administracyjnego. Przepis o rozwiązaniu Towarzystwa z ograniczoną odpowiedzialnością, przez władze, jest wyjętym z ustawy o spółkach pożyczkowych. Prawo pozwala na takie rozwiązanie, gdyby się Spółka lub Towarzystwo z ograniczoną odpowiedzialnością trudniły się sprawami, sprzeciwiającymi się prawu.

Nowe prawo z dnia 20 kwietnia 1892 roku o Towarzystwach z ograniczoną odpowiedzialnością bardzo ułatwia zamienieniu Towarzystwa akcyjnego na Towarzystwo z ograniczoną odpowiedzialnością. Zamienienia innych Towarzystw na takie Towarzystwo nie przewidziała ta ustawa. Znając już w główniejszych zarysach ustawę z dnia 20 kwietnia 1892 roku, przypatrzmy się, jakie zachodzą głównejsze różnice między I. Towarzystwami jawnymi otwartymi, II. między Towarzystwami akcyjnymi i III. Spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością, opartymi na prawie o Spółkach pożyczkowych, z dnia 1 maja 1889 roku.

Wydatki Rzeszy niemieckiej.

Nasamprzód ogólne. Kwota wielka 1 miliard, 273 milionów, 950 tys., 571, znaczy tyle co 26 marek na głowę. W to się nie liczy wydatków pruskich.

Kosztuje: Parlament 423 tys., urząd kanclerski 153 tys., sprawy zagraniczne 10 mil., sprawy wewnętrzne 26 mil., wojsko 427 mil., marynarka 50 mil., prawodawstwo 2 mil., skarbu 354 mil., koleje 333 mil., za długi 66 milionów, pensji 45 mil., wreszcie inwalidzi 25 milionów.

Nadzwyczajnych wydatków 82 mil., dla wojska 43 mil., dla floty 26 milionów.

A teraz idzie etat nadzwyczajny, 185 mil., z których wojsko lądowe bierze 114 mil., na flotę 18 mil., na koleje 42 milionów.

Dochody z cel 603 mil., ze stempla 36 mil., 21 mil., z poczty telegrafów 31 mil., z zarządu kolei żelaznych itd.

Marynarka rosyjska.

Nie będzie od rzeczy podać o jej rozwoju słów kilka; od czasu pierwszych jej początków za Piotra Wielkiego. Nad morzem Białym, w mroźnym Archangelsku, w roku 1696 powstały pierwsze w Rosji warsztaty marynarskie. Pierwszym ich kierownikiem i pierwszym potem admirałem, był Szwajcar z Genewy, Lefort

W pięć lat potem odniosła flota rosyjska zwycięstwo nad Szwedami. W latach 1719 i 1720, następca Leforta, admirał Aprakszin, pustoszy wybrzeża szwedzkie tak śmiało, że flota angielska przybyła na pomoc Szwecji, nie była jej w możności dopomóc. Przez następnych lat 50 flota rosyjska rozwija swą organizacją, ale nie znajduje pola działania. Dopiero za panowania Katarzyny II w r. 1770, flota ta pod wodzą admirała Aleksego Orłowa, opływa całą Europę, dostaje się na morze Środkowe, wywołuje walkę chrześcijan z Morei przeciw Turkom, sama przyjmuje w niej udział i bije na głowę flotę turecką, w słynnej bitwie pod Czeszme. W roku 1787 flota rosyjska oswabadza zagrożone przez Gustawa III króla szwedzkiego, ujście Newy i sam Petersburg. W cztery lata potem admirał Uszakov pobił Turków na morzu Czarnym. W naszym wieku flota rosyjska staczała kilkakrotne walki z Turkami z których wychodziła zwycięsko. Wojna krymska zadała wielki cios marynarce rosyjskiej.

Od tej pory upłynęło niemal pół wieku i Rosya przez ten czas nie próżnowała, ale w kierunku podniesienia marynarki uczyniła wiele. Sewastopol zniszczony przez Anglików i Fran-

cuzów odbudowano. Kronsztad wzmocniono, powstały nowe porty w Mikołajewie i Władywostoku, a całe mnóstwo wszelakich statków pokrywa nie tylko morze Czarne, ale wszystkie niemal wody świata, zwłaszcza morze Bałtyckie i ocean Spokojny. W roku przyszłym mają być wykończone trzy nowe okręty wojenne na większe rozmiary oraz sześć łodzi torpedowych. Słowem, Rosya stara się wszelkimi siłami, aby nie dać się ubiedz innym państwom na polu zwiększenia swej floty i poprawy marynarki.

Liczba żołnierzy

w czasie pokojowym ma wynosić podług nowego projektu wojskowego od 1 października 1893 r. 570,877. Dotąd wynosi liczba wojska w czasie pokoju 468,409 żołnierzy. Powiększenie armii będzie kosztowało od razu blisko 68 milionów marek. Z tej kwoty przypadnie na Prusy 49 milionów 300,000 m., na Saksonię 7 milionów 800,000 m., Wyrtembergię 3 miliony 900,000 m., Bawaryę 6 milionów 800,000 m., Podzielną zaś ma być od 1 października 1893 r. piechota na 711 batalionów, konnica na 477 szwadronów, artylerya polna na 494 baterie, artylerya piesza na 37 batalionów, treny na 21 batalionów.

Ta siła wojenna opiera się na zasadzie, że piesi żołnierze powołani będą w ogóle do 2 letniej czynnej służby wojskowej.

Cholera.

Z Królestwa Polskiego otrzymała „Pos. Ztg.“ telegramem prywatnym następujące wiadomości: W Radomskim 36 zachorowało, 18 umarło; w Lubelskiem zachorowało, 29, umarło 10; w Siedleckiem 43 zachorowało, 14 umarło w ciągu czterech dni.

Wiadomości polityczne.

Niemcy.

Berlin. W sejmie niemieckim kanclerz hr. Caprivi w środę w dwugodzinnej mowie zalecał nowy projekt o powiększeniu wojska. Przy tem zaręczał, że Niemcy nikogo do wojny nie wezwą, jak tego też w roku 1870 nie uczynili, przez co chciał złagodzić przykre wrażenie jakie wywołały wynurzenia się księcia Bismarka o ogłoszeniu fałszowanej depeszy, która w roku 1870 miała rozdrażnić Francuzów. Pierwsze czytanie projektu zapewne wkrótce nastąpi, poczem go oddadzą do komisji dla dokładniejszego zbadania. — Sejmowi niemieckiemu przedłożono też projekt o wychodźstwie. Wedle tego ma każdy, który cesarstwo niemieckie opuścić chce, uwiadomić o tem policję, która zamiar wychodźstwa poda do publicznej wiadomości. Po czterech tygodniach da policja poświadczenie.

— W pruskiej Izbie poselskiej toczą się teraz rozprawy nad poszczególnymi projektami podatkowymi. Między innymi przemawiał też poseł wejherowsko-kartuski p. prof. Franciszek Schröder mianowicie przeciw podatkowi majątkowemu.

— „Reichsanzeiger“ nie dawno temu donosi, że z powodu podrózenia drzewa opałowego, minister rolnictwa polecił rządowi prowincyjalnym, aby się postarały o wczesne zapasy na potrzeby miejscowe i aby ludności ubogiej ułatwiały zakupno drzewa opałowego w lasach rządowych po cenach umiarkowanych.

— Parlamentowi niemieckiemu przedłożono projekta do ustaw dotyczących wychodźstwa, funduszu inwalidów oraz zwalczania niemoralności. Członek stronnictwa katolickiego Rintelen podał ponownie swój wniosek dotyczący wynagradzania niewinnie skazanych.

— Parlamentowi niemieckiemu przedłożono dwa projekta wojskowe. Według pierwszego cesarz oznacza corocznie liczbę rekruta dla armii lądowej i marynarki, a następnie w państwach związkowych wyznaczają liczbę ministerstwa wojny. Liczba co do marynarki wyznacza pruski minister wojny. — Drugi projekt dotyczy liczby wojska stałego w czasie pokojowym dla Niemiec. Ta wynosić ma od 1 października 1893 roku do 31 marca 1899 r. 492,062 i to na podstawie dwuletniej służby w piechocie. Od 1 października 1893 r. będzie się formowało 711 batalionów piechoty, 477 szwadronów kawalerii, 494 baterie artylerii polnej, 37 baterie artylerii pieszej, 24 bataliony pionierów, 7 batalionów wojska kolejowego.

Austria.

25-go bm. wyszedł list pasterski Biskupów austriackich z okazji jubileuszu biskupiego Ojca św. Leona XIII.

Turecja.

Sułtan turecki wyprawił 23 bm. na cześć nowego ambasadora niemieckiego księcia Radolińskiego ucztę, po której nadał jemu i żonie jego ordery.

Afryka.

Sławny Kardynał Lavigerie, Arcybiskup algierski i Apostół północnej Afryki zmarł w nocy z 25 na 26 bm.

Wiadomości z bliska i z daleka.

Gliwice. Trwające dość — jak na początek — mrozy od tygodnia, już zdaje się cokolwiek ustają.

— W handlu węglami kamiennymi panuje niebywały dotąd ruch, który z nastaniem mrozów jeszcze więcej się wzmógł.

— Przez trzy niedziele przed świętami Bożego Narodzenia otwarte będą wszelkie handle do godziny 6-tej wieczorem.

— Ktokolwiek w deklaracji celem zabezpieczenia od ognia podaje rozmyślnie mylne szczegóły, ten traci prawo do wynagrodzenia w razie pożaru, jeżeli podania mylne na jaw wyjdą.

≡ **Zabrze.** Na kopalni królowej Luizy w przeszłym tygodniu zdarzyły się 3 nieszczęśliwe przypadki które się śmiercią skończyły. Nieszczęśliwi nazywali się: Pordzik, Prykowski i Paweł Sokół.

↓ **Zabrze.** Ze względu na panującą w niektórych miejscowościach zarazę pyska i racie zakazał lantrat jarmarków na bydło i świnię z wyjątkiem koni, jako też spędzania świń na targi tygodniowe. — Powiatowa kasa komunalna przyjmuje uroki i raty pożyczek zaciągniętych w gotówce od prowincjonalnej kasy powiatowej i udziela pokwitowania w imieniu tejże.

≡ **Zaborze.** Okropne nieszczęście zdarzyło się w wtorek dnia 29 listopada w koksowni. Kocioł pęknął i budynek, w którym był tenże ustawiony, zawalił się. Z pod gruzów wyciągnięto ośm trupów czyli raczej części ciał ludzkich, gdyż ciała strasznie były poparzone i porozrywane tak, że nie wiadomo do jakiego trupa pojedyncze części ciała należą. Śmierć ponieśli następujące osoby: Stypa, Mroś, Morawiec, Szeliga, Świdrygała, Buchmann, Brodecki i Paszek. Oprócz tych ofiar są jeszcze 3 osoby ciężko i 1 osoba lekko pokaleczone. Wątpię o tem żeby te 3 ciężko ranne osoby wyzdrowiały. Ile smutku i żaloby ten straszny wypadek sprowadził na liczne rodziny! Płacz rozrzewniający i serce rozdierający słyhać było na miejscu nieszczęścia.

⊕ **K. H.** Tegoroczny spis mieszkańców wykazuje liczbę 39,162, to jest 883 dusz więcej, niż roku zeszłego.

□ **Świętochłowice.** Wczoraj rano zderzył się na tutejszym dworcu, pociąg osobowy Królewskiej-Huty z pociągiem towarowym. Jeden wagon został zgruchotany, z ludzi na szczęście żaden szkody na ciele nie poniósł.

+ **Byczyna.** Z Lipska nadeszła wiadomość że lekarz Dr. Przyrembel pochodzący z tądz wczoraj pojedynkował się ze studentem medycyny B. i kulą ugodzony, na miejscu pojedynku ducha wyzionął.

✓ **Oleśnica.** Ks. biskup wrocławski podarował na odnowienie kościoła tutejszego 5000 marek.

⊙ **Pszczyna.** W poniedziałek o 7 wieczorem przybył osobnym pociągiem Najjaśniejszy Cesarz Wilhelm II. i bawił do środy wieczorem u księcia naszego na polowaniach.

⊕ **Laurahuta.** Najjaśniejszy Cesarz podarował z własnej szkatuły tutejszej gminie ewangelickiej 25,000 marek na budowę kościoła. Z przyszłą wiosną rozpoczyna się niezawodnie praca wstępna do budowy.

□ **Góra św. Anny.** Podają się do wiadomości, iż za staraniem naszych Wielebnych OO. Franciszkanów rozpoczyna się w dniu 4 Grudnia wieczorem rekolekcje czyli ćwiczenia duchowne dla wszystkich stanów, a będą trwały aż do 7 Grudnia. Przybywajcie jak najliczniej, teraz już, o spowiedź nie ma troski, bo już obecnie mamy aż siedmiu Wieleb. OO. Franciszkanów, a z okolicy też jeszcze przybędą Wieleb. Księża na pomoc.

≡ **Proszków.** Dzisiaj wybuchł tu ogień i zgorały 4 kamienice. Sprzętów domowych dużo się spaliło gdyż nie było czasu wszystkiego ratować.

□ **Bytom.** W przeszłym tygodniu spadł robotnik, Małek z Miejskiej-Dombrówki kamienicy Müllera z schodów, które nie były oświetlone, i tak się stukł, że w 10 godzin potem umarł. Nietylko, że Müller będzie sądownie więzieniem karany ale będzie musiał zapłacić pozostałej wdowie i dzieciom Małka odszkodowanie lub roczną rentę. Napominamy więc wszystkich właścicieli kamienic, aby sienie i schody dostatecznie oświetlali, bo niedostateczne oświetlenie też właściciela od kary nie uchroni, jeżeli się, jaki nieszczęśliwy wypadek zdarzy.

∴ **Wrocław.** Książę pogłoski, że następca naczelnego prezesa Śląska p. Seydewitz, który dnia 1 kwietnia 1893 r. przechodzi w stan spoczynku, ma być mianowany byłym ministrem oświecenia hr. Zedlitz-Trütschler.

⊕ **W Krakowie** skazał sąd przysięgłych niejakiego Hendigiera z Warszawy na 10 lat do ciężkiego więzienia za to, że ofiarowawszy się Moskalom za szpiega, aby pieńdziej z nich wyłudzić, denuncjował potem wiele niewinnych osób z Warszawy i z Galicji, jakoby te chciały zabić cara rosyjskiego. Chciał on przytem dostać w Krakowie dynamitu i ten wysłać przez pewnego żydowskiego przemycaza do Polski, a Moskali zawiadomić, że wtedy a wtedy tam a tam będzie żyd ten dynamit przewozić. Żyda byliby złapali i nibyto mieli dowód, że Hendiger prawdę donosił i że Polacy na życie cara robią zasadzki. Ale wszystko to wydało się jako kłamstwo, za co dziękować Bogu.

✓ **Z Warszawy** donoszą, że tamci dniami wyjechała komisya, która ma odjechać wszystkie fabryki w Króle-

stwie i egzaminować w każdej podmajstrzych, dyrektorów, zarządów i wogóle wszelkich naczelników z tego, czy umieją po polsku lub po rosyjsku. Ten, który nie posiada żadnego z tych dwóch języków, wydalony będzie za granice Rosji dnia 1 stycznia 1893 roku.

○ **Olomuniec.** Zeszłego piątku w godzinach południowych widziana była na dworcu kolei w Olomuniec wzruszająca scena. Po raz pierwszy od chwili mianowania go księciem Arcybiskupem przybywali z małej wioski górskiej Brzeźnicy z odwiedzinami do ks. dr. Kohna rodzice nowego dygnitarza. Arcybiskup czekał na nich na peronie i z chwilą zatrzymania się pociągu pospieszył ku staruszkom, wysiadającym z wagonu. Na widok syna, matka arcybiskupa straciła prawie przytomność i drżąc głośnym wybuchnęła płaczem. Długa minęła chwila, zanim staruszka przysła do siebie, co gdy nastąpiło, arcybiskup, ucałowawszy ją w rękę, pospieszył z powitaniem do ojca, którego dłoń ucałował także, poczem wszyscy troje wsiedli do czekającego przed dworcem pojazdu i do rezydencji arcybiskupiej odjechali. Matka X. Kohna miała na głowie zwyczajną czarną chustkę, jakich w okolicach jej używają wieśniaczki.

Rozmaitości.

* Jabłka pochodzące z Ameryki, suszone, mają w sobie niedokwas cynku, który jest zdrowiu szkodliwym, z tego powodu wyszło ministerjalne ostrzeżenie, aby władze kontrolujące bacznie na ten towar miały oko.

* Elektryczności do obrotu rozmaitych machin w przemyśle już dawno używano, gdyby wytworzenie tej siły nie było jeszcze zbyt drogiem. Najtaniej wytwarzają ją w Szwajcaryi, gdzie 15 centymów (80 fen. jest fr. 1 frank jest 100 centymów) kosztuje siła jednego konia tak zw. elektrycznego na 1 godzinę. W paryżu kosztuje godzina 52 do 90 centymów, w Londynie 37 i pół centymów, a więc 3 razy tyle, ile kosztuje gaz.

* Do „Kuryera Pozn.“ doniesiono, na jaki praktyczny sposób wziął się pewien nauczyciel w szkole polskiej

nie znający języka polskiego. Pewien niemiecki nauczyciel, ewangelik, przy szkole symultannej w powiecie, gdzie to polskim dzieciom zakazują katechizm nosić do szkoły, ucząc dzieci niemieckiego języka, chciał dokładnie w nie wpoić pojęcia „ciepły“ i „gorący“ — (warm und heiss.) Lecz gdy mu się to nie udawało, wpadł na taki pomysł; Otóż bierze za rękę dziewczynkę, która okazywała najmniej uzdolnienia, ciągnie ją do opalonego pieca, przyciska jej wierzeh ręki do tegoż i po chwili powiada: „Das ist warm!“ — następnie z wrodzonym sobie spokojem czyni ten sam eksperyment u rozpalonych drzwi-czek i powiada triumfująco: „Das ist heiss!“ — Biedna sierota (wychowująca się u krewnych) — zakrzyknęła i zadrzała na całym ciecie i zapewne tego wyrazu „heiss“ do śmierci nie zapomni, bo na drzwiczkach została cała skóra z ręki i palców, które się krwią i bąblami w mgnieniu oka pokryły. Trzy tygodnie minęły, a biedne dziecko jeszcze się nie wygoiło ze spalenizny, mimo pielęgnowania i zabiegów i kosztów biednych opiekunów. — A co, czy nie praktyczny pedagog? — Niebawem otrzyma on niezawodnie gratyfikacyę, bo sumiennie trzyma się metody uczenia dzieci polskich jedynie za pomocą języka niemieckiego.

ŻARTY.

** Młyn czy szynk. Więc cóż wybierasz, Janklu, dla syna: szynk czy młyn? pyta gospodarz karczmarza.

— Mój gospodarzu, ja wolę szynk.

— Dla czego?

— Widzicie tak, do młyna czasem wody zabraknie, a do wódki zawsze się woda zdybie.

** Osieł albo niewykształcony. Proszę panie doktorze, rozdziel pan tego indyka, pan przecież anatomem! mówiła kpinkując gosposia do obecnego na uczcie lekarza domowego. — Nie, odpowiedział tenże, muszę ten honor odrzucić, ponieważ ten co rozdziela, jest albo osłem, albo też niewykształconym. Na zdziwające zapytanie gości: Dla czego? wyjaśnił doktor: Proszę uważać, otrzymując

sobie przy rozdzielaniu najlepszy kawałek dla siebie, jestem niewykształcony, nie uczyniwszy tego jestem osłem.

NADEŚLANO.

Przeszkoda w trawieniu (Zatwardzenie) może mieć niebezpieczne skutki, jak to o tem wiadzą na to cierpiący. Oznaki i cierpienia jak to: uderzenie krwi, zawrót, ból głowy, bicie serca, wzdęcia, brak apetytu, znużenie członków itp. ustają ani się spostrzedz można. Osięgnię się zaś to, gdy się użyje pigulek szwajcarskich Richarda Brandta. Trzeba atoli przy kupnie żądać zawsze prawdziwych szwajcarskich pigulek, z białym krzyżem w czerwonym polu i podpisem Richard Brandt.

Kurs pieniężny.

Za guldena austriackiego płacą 1 M. 71¼ fen.
Za rubla „ 2 M. 06½ fen.

Nadzwyczajny dodatek.

Do dzisiejszego numeru dołączamy nadzwyczajny dodatek, który świadczy o wyborności

ziółkowego.

C. Lück'a z Kołobrzegu

i takowy polecamy osobliwej uwadze naszych Czytelników. Przy kaszlu, ochrypłości, zaflegmieniu, boleści piersi, płuc i szyi używany, jest tenże niezrównanym środkiem domowym. Do dostania w trzech wielkościach flaszek: po 1 mrk., 75 fen., i 3 mrk. 50 fen. Ziółkowa herbata paczka po 50 fen.

Żaden tajemniczy środek. Części składowe podane przy każdej flasce i sposób użycia.

Główna wysyłka przez **C. Lück'a Colberg.** Skład jedynie w Gliwicach: u aptekarza **J. Fenglera.** Adler-Apotheke, w Toszku u aptekarza Kosubek, w Zabrze u „Marien Apotheke“ w Zaborzu „Barbara Apotheke.“

Najtańsze źródło nabycia

dywanów (tepiarów) chodników do izb, portyerów, franków, obrusów, pliszu, materyi na sofy i tym podobne rzeczy.

Gliwice.

Rynek Nr 12.

P. SŁAWYKA I SYN

Fabryka mebli.

PH. POPPELAUER.

Gliwice. Bytomska ulica Nr. 6.

W skutek przebudowania wszystkich lokali, od dnia dzisiejszego aż do 15-go Stycznia 1893 roku odbywać się będzie

wyprzedaż tak wielkiego składu towarów.

Tak dobra okazyja i sposobność nabycia tanio potrzebnych towarów, nie nadoży się nigdy. Dla odsprzedawających po domach (Hausirer) ta wyprzedaż jest także korzystną.

Wielki skład czarnego sukna.

Wielki skład płotna itp.

Na Święta

Bożego Narodzenia

polecamy w wyborowych gatunkach przy tanich cenach wytrawne i słodkie

wina górno-węgierskie itp.

a z pierwszej ręki, każdy o tem wie, że tylko taniej dostać może. Przy większych zamówieniach ceny znacznie tańsze.

EMIL MANERLA Wwe. & Co.

Wielki skład wina
Gliwice,

Tarnowicka ulica Nr. 7.

Wielki skład lanych z żelaza garncy z giej jakości, sprzedaje pojedynczo i w większych ilościach po znacznie niższej cenie.

Eisenhütte und Emallierwerk

Friedrich Gawron

w Gliwicach.

Każdy

w przeciągu 24 godzin będzie radykalnie uleczony moim środkiem „Katarhbröden.“

kaszel

A. Issleib

Do dostania po 35 fen. w Gliwicach: u Herm. Simon'a i Fritz Hofmann'a.

Szłaskie czyste płótno,

domowe-płótno

Najlepsza praca ręczna, najlepsze i najtrwalsze na bieliznę, pościel, powłoki (nieprzepuszczając pierza) ręczniki, chustki, a kupią gosposie każdą ilość metrów po cenach fabrycznych najtaniej z pierwszego źródła (meter począwszy już od 45 fenygów) u

Brodkorb & Drescher

Górskie płótno, ręczna praca
Landeshut in Schlesien.

Na żądanie każdy otrzyma darmo i opłacone, książkę z mustrami i cennik, jak i wyrobów z ręcznej przędzy.

W niedziele i święta nie wysyła się

Weinmann & Lange

w Gliwicach

Wykonywa się wszelkie lanie z żelaza i metalowych przedmiotów, jak i wszelkich części służących do celów przemysłowych. Odznaczeni nagrodami na wystawach: w Wroclawiu i Swidnicy.

Najlepsze referencye.

Die unter königlich italienischer Staatskontrolle stehenden Weine der

Deutsch-Italienischen Wein-Import-Gesellschaft

Daube, Donner, Kinen & Co.
Central-Verwaltung: Frankfurt a. M.
deren Consum in Deutschland sich schon jetzt auf

4 Millionen Flaschen

beläuft, bieten den Consumenten absolute Garantie für Reinheit und Ursprung.

Nachstehende, als vorzüglich anerkannte Tischweine wie:

Marca Italia (roth und weiss)	Mk. -85	bei Abnahme
Vino da Pasto No. 1	1.-	v. 12 Flaschen
Vino da Pasto " 3	1.25	ohne Glas
Vino da Pasto " 4	1.50	

als auch die feineren Tafel- und Dessortweine, sowie ausführliche Preislisten, sind durch die untenstehenden Firmen zu beziehen.

Warnung: Die Weine obiger Gesellschaft sind für den deutschen Geschmack sorgfältigst ausgewählte und behandelte fertige Tischweine und nicht mit Mischungen sogenannter italienischer Verschnittweine mit geringen deutschen Weiss- oder Rothweinen, welche häufig ebenfalls als italienische Weine angeboten werden, zu verwechseln. Um das Publikum vor Täuschung zu bewahren, beachte man beim Ankauf, dass die Flaschen-Etiquetten die Firma der Gesellschaft und obenstehende Schutzmarke tragen müssen, da auch von anderer Seite Weine unter gleichen oder ähnlichen Namen wie die Marken der Gesellschaft, in den Verkehr gelangen.

In Gliwitz: Josef Nenstil, Kirchplatz 4,
Herm Jankowski, Restaurant u. Hotel zur Loge.
Bahnhofstrasse 13.

Mam na składzie

mydła lecznicze

(Gesundheits und Universalseifen)

z fabryki I. Oschinsky z Wroclawia.

Mydła te od wielu lat czynią wielkie przysługi cierpiącym jak to: w suchym bólu, cierpieniach reumatycznych, przy swierzbieńcu i darciu z nieczystej skóry, przy kurczących się żyłach, niewładności, wodnej puchliznie, utrudnieniach moczowych, cierpieniach nerek, cierpieniach piersi, podbrzusznym i płucnym, twardnienia wątroby i kurczowi żołądka, przy oparzeniu, zapaleniach, nabrzmiałości, skrofalach, mokrych i suchych liszajach, boleściach głowy, zewnętrznych wyrzutach na szyi, zbolalych piersiach, ochrypłości i drapania w gardle.

Sposób użycia w każdym cierpieniu, dołączony do każdego słoika. Urzędownie podszukana i dozwolona sprzedaż. Żaden tajemniczy środek. Liczne świadectwa na dowód uleceń. Stoiki po 1 Mrk.

A. Chrzaszcz dawniej Józef Edler
w GLIWICACH

Urzednikom sprzedam na odpłatę!

M. Krausa następcą
P. Weykam
Gliwice.

ulica dworca kolei żelaznej!

poleca swój wielki skład zegarków, towarów złotych i srebrnych po prawdziwie niskich cenach.

Zegarki srebrne kieszonkowe z złoconem brzegiem już od 10 Mrk.

Budziki już od 250 "

Zegary ścienniebijące godz. 3.00 "

Regulatory, 14 dniowe naciągane bijące, już od 10,00 "

Reperacye wykonuje prędko a tanio pod gwarancją.

Wyczyszczenie zegarka kosztuj. 1 Mark.

Nowa sprężyna 1 Mrk.

Stare zegarki przyjmuje w zapłacie.

Donosimy smutną wiadomość, że dnia 26 listopada r. b. rozstał się z tym światem, opatrzony św. Sakramentami

Albert Dyllus
z Szobiszowic
licząc lat 55.
Zmarły był członkiem naszego Stowarzyszenia.

GLIWICE. ZARZĄD
Stowarzysz. kat. robotników.

Szanownej Publiczności tutejszej i okolicznej polecam mój doborowy

Skład wina

od najtańszego do najdroższego. Skora i rzetelna usługa.

Emil Aufrecht,
Gliwice,

Ulica Tarnowicka. Nr 15.

Na Gody!

polecam Szanownej Publiczności wszelkie towary korzenne i kolonialne po najtańszych cenach jako to:

Mąkę jasną. Mak latosi. Drożdże świeże. Śliwki tureckie. Orzechy włoskie i laskowe. Margarinę do pieczenia. Tuste spuszczone. Śledzie pieczone i wędzone. Wreszcie polecam

wszystek towar spożywczy ustawicznie nadchodzący świeży.

Karol Brzoska

w Gliwicach

ulica radzka Nr 1. — 3

Sławny, urzędownie podszukany

Ringelhardt i Glöcknera

Plaster gojący rany

(Wund- & Heilplaster *)

leczy wszelką opuchłość, gruczoly, liszaje, zapalenia, ropienie się, chorobę raka, pruchnienie kości, odziembienie palców, rany zaparzenia, odgniotki, wyrzuty skórne, choroby żołądka, suchy ból, targanie itp.

Z marką na pudełkach ochronną do dostania po 25 i 50 fen. (z opisem użycia) w aptece król. uprzyw. Adler-Apotheke p. F e n g l e r'a, również i w aptekach na Górnym Szlązku. Świadectwa wyleczonych są także do przejżenia.

NB. Proszę zważać pilnie na powyższą markę ochronną.

Dobrym gospodyniom
polecam bardzo smaczną

PALONĄ KAWĘ

funt po 1.20 Mrk. i 1,80 Mrk.

CUKIER

twardy i miękki, przy odbiorze 5 funtów, po cenach tańszych.

RYŻ

za funt 15 do 30 fenygów.

MYDŁO

dobrze suche funt po 25 fen.

CYGARY

we wielkim wyborze po 3 do 20 fenygów za sztukę.

PRESOWKA

funt po 1 Mrk. i 1,20 Mrk.

Członkom ze „Związku katolickich robotników“ taniej!

A. Chrzaszcz

w Gliwicach

dawniej Józef Edler.

Na podarki gwiazdkowe

dla pokrewnych, służących i w celach dobroczynnych, polecam mój wielki skład

matery na suknie i obleczenia wszelkiego gatunku, od najpiękniejszych do najwyklejszych. Płaszczki zimowe i zakłady. Flanelę, sukna. chusty do przewieszania i na szyję. Wszelkie gatunki płótna i na pościel. Bieliznę stołową. ręczniki itp. Deki do podróży, trykotarze dla panów i pań. Dywany, portierey i firanki, gotowe spódnice już od 2 Marek itp. itp.

Ceny znacznie zmniejszyłem dla tego, aby zniejszyć mój wielki skład, a więc każdy lepiej kupi u mnie aniżeli na którejkolwiek „wyrzedaży.“

Albert Langer

Gliwice,

Rynek Nr. 1.

Na potrzeby gwiazdkowe.

polecam jako najwięcej korzystne:

Wszelki towar wełniany, dalej, kołnierzyki, mufy futrzane i krimrowe, chusty toaletowe, eleganckie przykrycia głowy, piękne kapoty i indyjskie szale, ruskie gurtle, rękawiczki, gorsety, chroniciel gorsetu i t. d. i t. d.

Dla mężczyzn:

Zadziwiająco tanio: krawaty, spinki do ślipsisów, manżety, guziki (knefle) pończochy, szalki, trikotarze, koszule wierzchnie, kołnierzyki, rękawiczki itd

Wilhelm Kambach

Gliwice,

Rynek Nr. 23.

Herrmann Freund

Skład skór

fabryka wierzchniego obóvia

w Gliwicach, naprzeciw „Eiskeller“

poleca swój wielki skład we wszystkich gatunkach górnej i wierzchniej skóry, w całości lub częściowo, po bardzo tanich cenach.

Julius Bassallek

Zegarmistrz w Gliwicach

ulica Tarnowicka, w domu p Trzaskalika

poleca swój wielki skład zegarków kieszonkowych: z nowego srebra, srebrnych i złotych. Zegary ściennie, pod gwarancją 2 lat, zauszniczki itp. po najtańszych cenach. Reperacye wykonują się u mnie prędko i tanio.

Dębowe

deski i blochy

całkiem suche są bardzo tanio do nabycia w

parowej pile

przy dworcu Neuberun.

Max Berger

Bazar mód.

Gliwice, ulica tarnowicka

parter i 1-sze piętro.

W pewnym oddziale mego składu zestawilem rzeczy stósowne na podarki gwiazdkowe po znacznie niższych cenach.

Materye na suknie w tylko dobrych gatunkach i nowe rzeczy, pomiędzy temi i resztki po 3, 4 i 5 metr. jak i całe sztuki. Także materye jedwabne, aksamit, flanelę i parchany. Dywany, Axminster, Tapestri, Germania z odpow. deseniami, jak i obrósy, firanki, materye na meble, chodniki w wielkim wyborze

Rzeczy dla dam. Ceny tych rzeczy nadzwyczaj niskie. Na wszystkich tych rzeczach już są ceny podane.

Przy nadchodzących Świętach Bożego Narodzenia

zwracam uwagę Szanownej Publiczności Gliwic i okolicy na mój

nowy sklep

który otworzyłem tu w domu p. Wetza na ulicy wieżowej (Thurmstrasse) Nr. 4, w tym lokalu gdzie był dawniej sklep kupca p. Jelina. Polecam więc

Cukier twardy i miękki, kawy palone i surowe, margarinę, orzechy, mak, redzynki, świece, ryż itd. itd. Tylko świeży towar!

Kto raz u mnie kupi, ten przyjdzie powtórnie!

Karól Menzler

w GLIWICACH

Ulica wieżowa (Thurmstr) 4.

B. Mittmann,

KSIEGARNIA.

skład nut i papieru Gliwice,

Ul. dworca kolei żelaznej, róg mikolowskiej, poleca się do nabywania pism, książek modlitewnych i śpiewników. Także książki szkolne itp.

Przyjmuje do druku.

Pat.-H.-Stollen

Stets scharf!

Kronentritt unmöglich. Das einzig Praktische für glatte Fahrbahnen.

Preislisten u. Zeugn. gratis u. franco.

Leonhardt & Co. Berlin, Schiffbauerdamm 3.

Wyplatanie

drutem najwyborniejszym sufitów czyli deki izb jak i sciany cienkie dzielące izby, poleca po tanich cenach

fabryka wyplatania drutem

I. Schmidt'a

w Gliwicach

ulica dworca kolei żelaznej (Bahnhofstrasse 4)

Proszę

się przekonać!

że u mnie po najtańszych cenach:

KAWY

palone zawsze wyborne.

Wszelkie towary KORZENNE I KOLONIALNE tylko w dobrych gatunkach. Przy okolicznościach uroczystościowych polecam mój wielki

skład wina

tak cierpkiego jak i słodkiego we fiaskach, po najtańszych cenach.

J. Nenstil

w Gliwicach

Plac kościelny Nr. 4.

U nas jest zaraz do dostania tanio

6 do 8 fur dobrej mierzwy

(goju końskiego)

Śliwka i Syn

skład mebli

w Gliwicach

Rynek.

Wysoką prowizją

otrzyma każdy ten, który mi poda adresy tych, osób których zamiarem jest nabyć, sobie maszynę do szycia.

G. Neidlinger,

w Gliwicach

ulica farska Nr. 11.

A. Haase

Skład skór w Gliwicach

sprzedaje całkiem mocne i wielkie zole do butów, już od 50 fen. za parę.

Donoszę Szanownym Czytelnikom „Opiekuna Katolickiego“ Siemianowic, Laurahuty i okolicy, że kto chce mieć dobrze zrobione obrazy co się nigdy nie zakurzą, niech się zgłosi do mnie,

Józefa Derlicha, zamieszkałego na Kolonii-Wanda Nr. 110. Porządny Wiarusom dam obrazy piękne i na odpłatę.